

Türkiye Hanehalkı Enflasyon Beklenti Anketi (TEBA) Sonuçları^{1,2}

Ekim'24

- Ekim 2024 itibarıyla yıllık enflasyon beklentisi: **%107** (Önceki ay %111)
- Yıl sonu enflasyon beklentisi: **%94** (Önceki ay %96)
- Ekim 2025'e kadar olan 12 aylık dönemde enflasyon beklentisi: **%100** (Önceki ay %102)

Özet istatistikler*

	I	II	III
	Yıllık enflasyon beklentisi	Yıl sonu enflasyon beklentisi	12-ay ileriye yönelik enflasyon beklentisi
	<i>2023'ün Ekim ayından bu Ekim ayına kadar fiyatların ortalama yüzde kaç arttığını düşünüyorsunuz?</i>	<i>Sizce 2024'ün başından sonuna kadar, yani Ocak'tan Aralık'a kadar fiyatlar yüzde kaç artmış olacak?</i>	<i>Ekim 2024-Ekim 2025 döneminde fiyatların hangi hızda değişmesini beklersiniz?</i>
1. Ortalama	107	94	100
2. Ortanca değer (Medyan)	100	90	100
3. Çeyrekler arası açıklık (IQR)	30	40	40
4. Standart sapma	56	50	57

* Ortalamadan üç standart sapmadan fazla ayrılan değerler hesaplamalardan hariç tutulmuştur.

TEBA enflasyon beklentilerinde Eylül ayındaki düşüş eğilimi Ekim ayında da devam etmiştir.

Enflasyon beklentileri ortalama değeri yıllık ve yıl sonu enflasyon beklentilerinde medyan değerinden bir parça daha yüksektir. Bu durum dağılımın sağa çarpık olduğunu göstermektedir. Buna karşılık 12 ay ileriye yönelik enflasyon tahmini için ortalama değer, medyan değere eşit olup simetrik bir dağılıma işaret etmektedir.

Anket sorularına verilen cevabın katılımcılar arasında ne kadar farklı olduğunu ölçen çeyrekler arası açıklık (IQR) değeri (3. satır), ankete verilen cevaplar küçükten büyüğe sıralandıktan sonra dağılımın yüzde 25. ve 75. sıralarına karşılık gelen kişilerin beklenti farkının kaç puan olduğunu göstermektedir. Bu değerın görece düşük seviyelerde istikrar kazanıyor olması enflasyon tahmini konusunda görüş birliğinin arttığını göstermektedir.³

¹ Bir sonraki rapor, 28 Kasım 2024 tarihinde yayımlanacaktır.

² Bu rapor Aralık 2024'te ağırlıklandırma sisteminde yapılan güncellemeler doğrultusunda revize edilmiştir.

³ Cavallo, Cruces ve Perez-Truglia (2017), geçmişe dönük enflasyon algısındaki oynaklığın geleceğe yönelik enflasyon beklentilerinin oynaklığını şekillendirmekte önemli bir rol oynadığını göstermişlerdir. TEBA verilerinde gözlenen, geçmiş 12

Enflasyon beklentilerini şekillendiren faktörler

Bu ayki ankette katılımcıların enflasyon beklentilerini hangi kriterlere göre oluşturduklarına dair bir soru yer almıştır. Beklenti oluşumunda en belirgin faktörün katılımcıların kendi tecrübe ettikleri fiyatlar olduğu gözlenmektedir. Bu bulgu Eylül anketinde elde edilen sonuçları teyid etmektedir. Döviz kurunun seyrine dair beklentilerin de enflasyon beklentilerini şekillendirmede önemli bir rol oynadığı ifade edilirken, ekonomi yönetimine ait yorumların etkisinin daha sınırlı olduğu gözlenmektedir. Keza son dönemde gündemde olan kamuda tasarruf konusunun görece ağırlığının da oldukça düşük olduğu, katılımcıların sadece %8'inin bu faktörü not ettiği göze çarpmaktadır.

Bir sonraki ay veya yıl için enflasyon beklentinizi bu günlerde neye/nelere bakarak karar veriyorsunuz?

Enflasyon beklentileri tüketici davranışlarını nasıl etkiliyor?

Ankette yer alan bir diğer soru, enflasyon beklentilerinin hanehalkı davranışını ne şekilde etkilediğine dair bilgi sunmaktadır. İktisat literatüründe, enflasyon beklentilerinin talebi ne şekilde etkilendiğine dair yapılan ampirik çalışmalar her iki yönde de bulgular içermektedir. Enflasyon beklentisi düştüğünde reel gelirin artacağı beklentisinin baskın çıktığı ortamlarda dayanıklı tüketim malları harcamalarının arttığı tespit edilmiştir (Bkz. Coibon vd, 2023).⁴ TEBA anketinde ise bunun tam tersi bir davranışla enflasyon beklentisi arttığında harcama talebinin öne çekildiğine dair bulgular yer

aya yönelik beklentilerdeki varyans ile gelecek 12-aya yönelik beklentilerdeki varyans arasındaki korelasyon bu bulgu ve yorumu desteklemektedir.

Cavallo, A., Cruces, G., Perez-Truglia, R. (2017), Inflation Expectations, Learning, and Supermarket Prices: Evidence from Survey Experiments, *American Economic Journal: Macroeconomics*, 2017, 9 (3), 1-35.

⁴Coibon, O., Georgarakos, D., Gorodnichenko, Y., ve Van Rooij, M. (2023), Hoe Does Consumption Respond to News about Inflation? Field Evidence from a Randomized Control Trial, *American Economic Journal: Macroeconomics*, 15 (3) 2023, 109-152.

almaktadır. Anket katılımcılarının önemli bir bölümü enflasyon beklentilerinin artması durumunda bozulmayacak ürünlerin stoklanması, dayanıklı tüketim mallarına olan talebin artması ve daha çok borçlanma şeklinde davranış tercihlerini belirtmişlerdir.

Bu davranış, enflasyonda beklenen artışa paralel olarak reel ücretlerdeki azalma beklentisi ile tutarlıdır. İlave olarak, enflasyonda beklenen artışın tasarruflardaki reel getiri beklentisini düşürmesi durumunda da talebin öne çekilmesi ekonomik teori ile tutarlıdır.

İlave olarak, enflasyon beklentilerinde artış olduğunda katılımcıların önemli bir yüzdesinin (%42) kredi kartı veya taksitle ödeme yaparak enflasyonist beklentiye karşı alım gücünü korumaya çalıştıkları gözlenmektedir.

Enflasyon beklentiniz arttığında bu durum harcama kararlarınızı etkiliyor mu, etkiliyorsa hangilerini yapıyorsunuz?

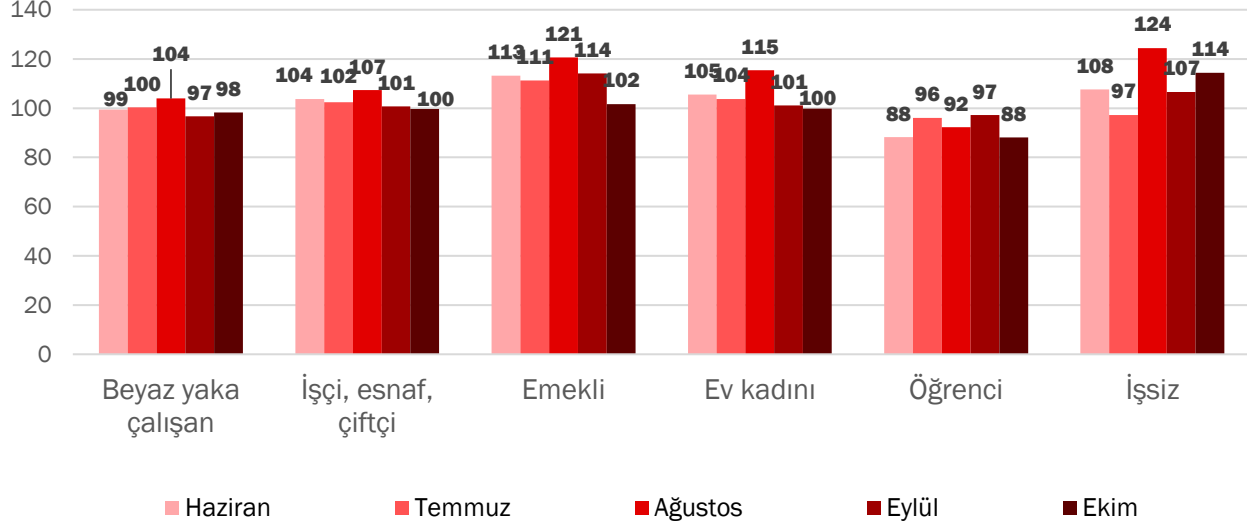

Demografik kırımlara göre inceleme

Bu bölümde 12-ay ileriye yönelik hanehalkı enflasyon beklentileri bazı demografik özelliklerine göre incelenmiştir.

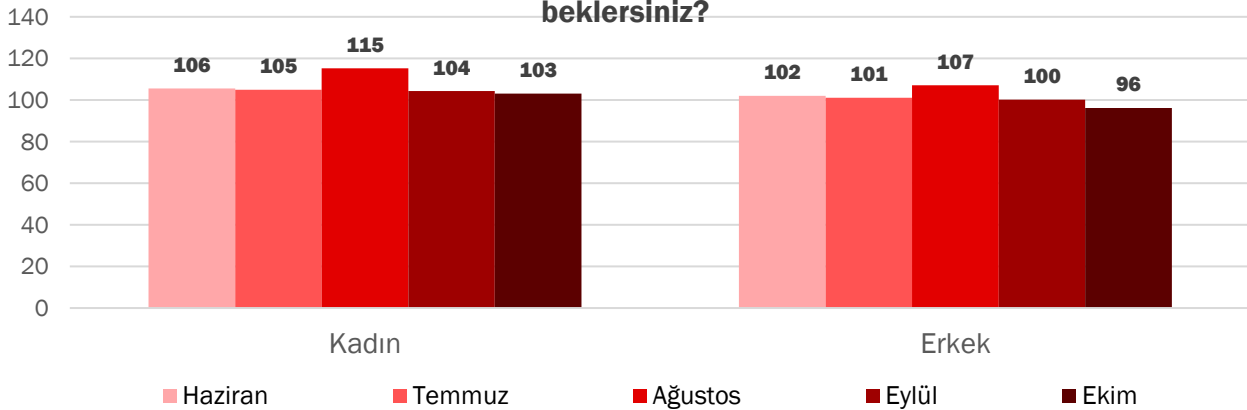
- 1) Görüşülen kişilerin çalışma durumuna göre bir inceleme yapıldığında, geçmiş aylara ait anketlerde 12-ay ileriye yönelik enflasyon beklentisi en yüksek olan emekli grubunun beklentilerinin bu ayki ankette diğer çalışma gruplarına yakınsama gösterdiği gözlenmektedir. İşsiz grubunun beklentileri ise dikkati çeker bir artışla bu grupta en yüksek değeri almıştır.

Ekim 2024 - Ekim 2025 döneminde fiyatların hangi hızda değişmesini beklersiniz?

- 2) Cinsiyete göre bir ayrıştırma yapıldığında kadınların enflasyon beklentilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu bulgu da literatür ile tutarlıdır (Bkz., Reiche (2024).⁵ Literatürde bu davranış kadınların market alışverişinde daha aktif olması, ya da finansal konularda kendilerine güvenlerinin daha düşük olması gibi alternatif argmanlarla açıklanmaktadır. TEBA Eylül anketinde yapılan detaylı inceleme okuryazarlık arttıkça market alışverişine ithaf edilen önemin azaldığını göstererek finansal güven teorisini desteklemektedir.

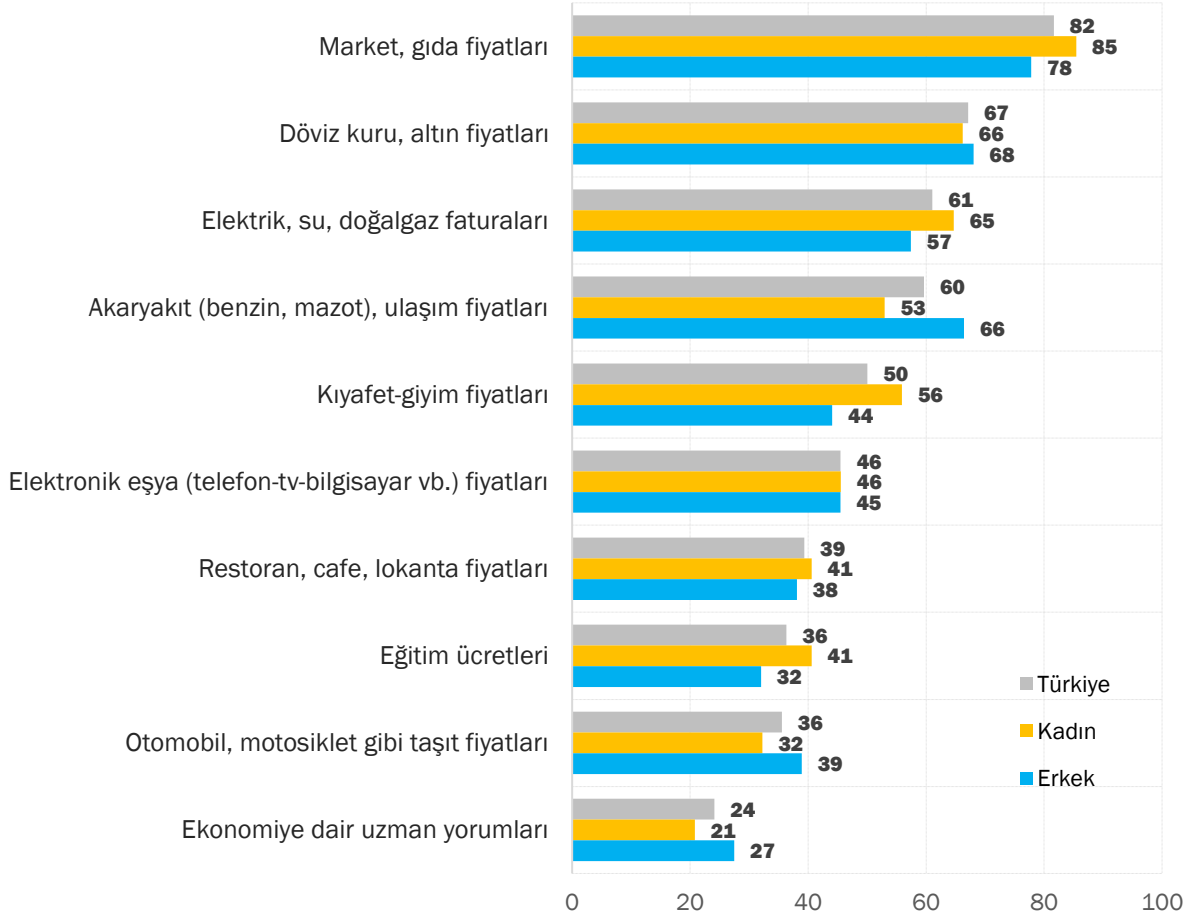
Ekim 2024 - Ekim 2025 döneminde fiyatların hangi hızda değişmesini beklersiniz?

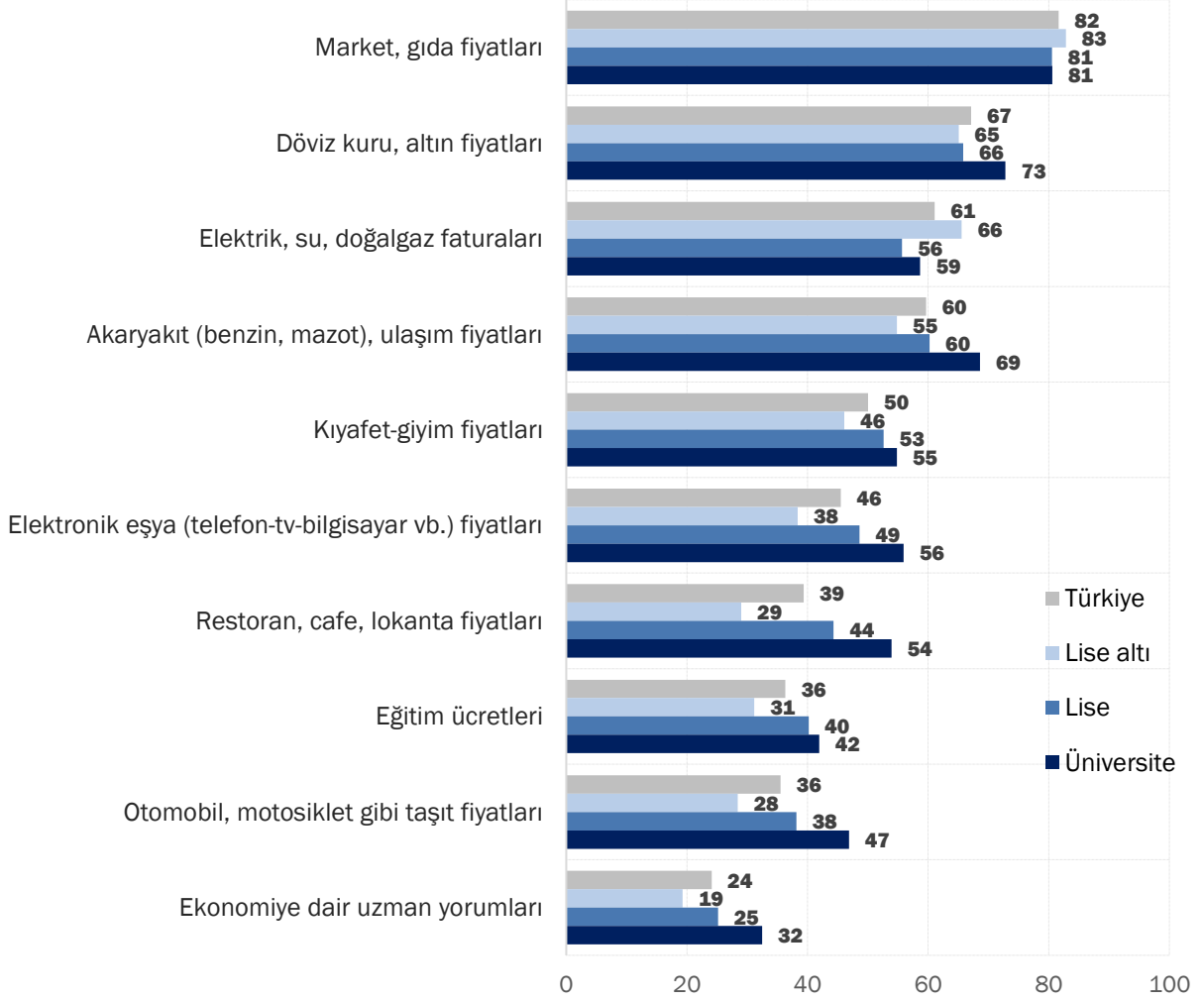
⁵ Reiche, L., Beyond Groceries: Financial Confidence and the Gender Gap in Inflation Expectations, 2024, BoC-ECB-NY Fed tarafından düzenlenen Beklenti Anketleri, Merkez Bankaları ve Ekonomi Konferansı'nda sunulan makale: https://www.ecb.europa.eu/press/conferences/html/20241001_boc_ecb_nyfed.hr.html

Teba Eylül Anketi'nden alıntılar

Şekil 1: Bir sonraki ay veya yıl için enflasyon beklentinize nelere bakarak karar veriyorsunuz?

Şekil 2: Bir sonraki ay veya yıl için enflasyon beklentinize nelere bakarak karar veriyorsunuz?

Türkiye Hanehalkı Enflasyon Beklentileri Araştırması Künye Bilgisi

Bu araştırma, Türkiye'deki 18 yaş üstü nüfusun enflasyon beklentilerini ölçmeyi hedeflemektedir. Araştırma 18-22 Ekim 2024 tarihlerinde KONDA Aracılı Paneli'ne dahil olmayı kabul etmiş kişilerle telefon araması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Panelistler panel sistemimize gönüllü olarak katılmışlardır. Her bir panelist KONDA'ya bağlı aracı ile anketi gerçekleştirmektedir. Araştırma kapsamında, 74 ilde ve 1432 farklı mahallede yaşayan 2860 kişiyle telefonla görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır. Araştırma bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,83, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 2,41'dir.

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 14 Mayıs 2023 Genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır. Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.